

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ทางศิลปะที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
ทางศิลปะของผู้เรียนในระดับช่วงชั้นที่ 2

วิวัฒน์ เพชรศรี

คู่มือนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต

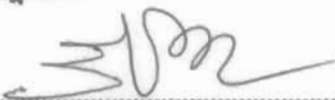
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

มิถุนายน 2552

คณะกรรมการควบคุมคุณิพนธ์และคณะกรรมการสอบคุณิพนธ์ ได้พิจารณา
คุณิพนธ์ของ วิวัฒน์ เพชรศรี ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรการศึกษาคุณิพนธ์บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมคุณิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม)

คณะกรรมการสอบคุณิพนธ์

..... ประธาน
(ดร.จิรา จันท์กระจำง)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ สุชาติ เกาทอง)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับคุณิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรการศึกษาคุณิพนธ์บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี แฉ่มกลีกร)

วันที่ 8 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2552

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนคณบดีนิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา

จากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

ประจำปีภาคต้น ปีการศึกษา 2551

ประกาศคุณูปการ

คุณฐิณิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรื่องชัย อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียด ถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.จิรา จันทร์กระจำร ประธานกรรมการสอบคุณฐิณิพนธ์ และ ศาสตราจารย์ สุชาติ เถาทอง กรรมการที่บัณฑิตศึกษาแต่งตั้ง ที่กรุณาให้ความรู้ ให้คำปรึกษาตรวจแก้ไข และวิจารณ์ผลงานทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ ในการตรวจสอบรวมทั้งให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ นอกจากนี้ ยังได้รับความอนุเคราะห์จากท่านผู้อำนวยการ โรงเรียนสฤทธิดิเดช ท่านผู้อำนวยการ โรงเรียนอนุบาล จันทบุรี ตลอดจนเพื่อนครูและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2551 ที่ให้ความร่วมมือ เป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยทำให้คุณฐิณิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้ส่วนหนึ่งได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตศึกษา จึงขอขอบพระคุณ บัณฑิตศึกษามา ณ ที่นี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อนิกร เพชรศรี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งฟ้า กิติญาณสันต์ คุณเสาวนีย์ ตำราสุข และพี่น้อง หลานทุกคนที่ให้กำลังใจและสนับสนุนผู้วิจัยตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์ของคุณฐิณิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบเป็นกตัญญูจดเวทิตาแด่บุพการี นุรพจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษาและ ประสบความสำเร็จมาจนตราบนานเท่านานนี้

วิวัฒน์ เพชรศรี

48820945: สาขาวิชา: หลักสูตรและการสอน; กศ.ด. (หลักสูตรและการสอน)

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการเรียนนาฏศิลป์/ ความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์

วิวัฒน์ เพชรศรี: การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของผู้เรียนในระดับช่วงชั้นที่ 2 (THE DEVELOPMENT OF AN INSTRUCTIONAL MODEL OF DRAMATIC ARTS TO ENHANCE CREATIVE THINKING FOR PRIMARY LEVEL 2 STUDENTS) คณะกรรมการควบคุมคุณภาพนิพนธ์: วิจิต สุรัตน์เรืองชัย, กศ.ด., ไพรัตน์ วงษ์นาม, ค.ด. 207 หน้า. ปี พ.ศ. 2552.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ และเพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในระดับช่วงชั้นที่ 2 ระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นกับกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามปกติ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตยดิเดช อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 ซึ่งได้มาจากการจับสลากห้องเรียนเป็นกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม จำนวน 2 ห้องเรียน ๆ ละ 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ แบบวัดทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Hotelling's T²

ผลการวิจัยสรุปได้ว่าได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ที่มีคุณภาพประกอบด้วยทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐาน หลักการสำคัญของรูปแบบวัตถุประสงค์ กระบวนการและขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน บรรยาการองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ การวัดประเมินผล ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ปรากฏว่าผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น มีความคิดสร้างสรรค์ ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

48820945: MAJOR: CURRICULUM AND INSTRUCTION; Ed.D. (CURRICULUM AND INSTRUCTION)

KEYWORDS: MODEL OF DRAMATIC ARTS/ CREATIVE THINKING

WIWAT PETSRI: THE DEVELOPMENT OF AN INSTRUCTIONAL MODEL OF DRAMATIC ARTS TO ENHANCE CREATIVE THINKING FOR PRIMARY LEVEL 2 STUDENTS. ADVISORY COMMITTEE: VICHIT SURATRUENGCHAI, Ed.D., PAIRAT WONGNAM, Ph.D. 207 P. 2009.

The purpose of this research was to analytically study instructional methods of dramatic arts to enhance creative thinking, to develop an instructional model of dramatic arts, to enhance creative thinking for primary level 2 students and to compare the dramatic arts creative thinking, practical skills and achievements among the experimental group and the control group

The sample comprised of 6 Prathom pupils from two classes at Sarididet School, enrolled in the first semester at the 2008 academic year. The subject were divided into two groups: the experimental group of 50 students and the control group of 50 students. The research tools consisted of lesson plans skill creative thinking test, practical skills test and achievement skills test. The collected data was analyzed by average means, percentage, standard deviation and the Hotelling' s T^2

The study resulted in the development of an instructional model aimed at the students in learning process both theory and basis thinking, including combination with support creative thinking, progressing and 6 step learning management, learning atmosphere and evaluation. The experiment also confirmed the hypothesis. The students who received learning management has higher creative thinking in dramatic arts, skill and the achievement than the students who received normal learning management with statistic significance at level .05

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย	5
สมมติฐานการวิจัย	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
รูปแบบการจัดการเรียนรู้	9
ความคิดสร้างสรรค์	20
นาฏศิลป์	57
การทดสอบ โฮเทลลิงทิสแควร์ Hotelling' s T ²	70
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	72
3 วิธีดำเนินการวิจัย	79
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์	80
ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบและพัฒนา	82
ขั้นตอนที่ 3 ทดลองภาคสนาม	107
ขั้นตอนที่ 4 สรุปผล	109
4 ผลการวิจัย	110
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	110
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาและวิเคราะห์	111

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ตอนที่ 2 ผลการออกแบบและพัฒนา	114
ตอนที่ 3 ผลการทดลองภาคสนาม	119
5 อภิปรายและสรุปผล	123
สรุปผลการวิจัย	123
อภิปรายผล	126
ข้อเสนอแนะ	132
บรรณานุกรม	134
ภาคผนวก	144
ภาคผนวก ก	145
ภาคผนวก ข	147
ภาคผนวก ค	149
ภาคผนวก ง	152
ประวัติย่อของผู้วิจัย	207

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงกรอบแนวคิดตามรูปแบบการคิดแก้ปัญหาอนาคตตามแนวคิดของ ทอแรนซ์	24
2	แสดงการเรียงลำดับคุณลักษณะตามความสำคัญต่อชีวิตและความสำคัญของตน	33
3	แบบประเมินการแสดง	68
4	แบบประเมินการปฏิบัติงานกลุ่ม	69
5	ผลการตรวจสอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ทางศิลปะที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ทางนาฏศิลป์ของผู้เรียน โดยผู้เชี่ยวชาญ	85
6	แสดงคะแนนเฉลี่ยความเที่ยงเบนมาตรฐาน ของผู้ตอบแบบสอบถามในชั้นระดับ สมอง	86
7	แสดงคะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน ของผู้ตอบแบบสอบถามในชั้นห้องผู้ ประกอบการ	87
8	แสดงคะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐานของผู้ตอบแบบสอบถามในชั้นสร้างฐาน ความรู้ ความคิด	88
9	แสดงคะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐานของผู้ตอบแบบสอบถามในชั้นฝึกประดิษฐ์ ทำรำ	89
10	แสดงคะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐานของผู้ตอบแบบสอบถามในชั้นนำเสนอ ผลงานสร้างสรรค์	90
11	แสดงคะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ในชั้นร่วมกัน วัดและประเมินผล	91
12	สรุปผล การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ทางศิลปะที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ทางนาฏศิลป์เฉพาะในส่วนของกระบวนการจัดการเรียนรู้	92
13	แสดงผลการตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้ จากผู้เชี่ยวชาญ	94
14	ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญในเรื่องของแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ ทางนาฏศิลป์และเกณฑ์การให้คะแนน	98
15	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างผู้ประเมินแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทาง นาฏศิลป์	99
16	ผลการตรวจสอบแบบวัดทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์และเกณฑ์การให้คะแนน	103

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
17	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างผู้ประเมินแบบวัดทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์	104
18	ผลการตรวจสอบแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากผู้เชี่ยวชาญ.....	105
19	แบบแผนการทดลอง.....	107
20	กำหนดระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง รูปแบบการจัดการเรียนรู้ทางนาฏศิลป์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์	108
21	แสดงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ นาฏศิลป์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของผู้เรียน	117
22	คะแนนด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ และด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	120
23	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการพัฒนา (D) ใน 3 ด้านของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	120
24	แสดงผลการหาความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้ง 3 ด้าน	121
25	แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลหลายตัวแปรเพื่อเปรียบเทียบลักษณะวิธีการจัดการเรียนรู้ในรูปตัวแปรพหุระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม	121
26	เปรียบเทียบผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาในด้านความคิดสร้างสรรค์ ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแบบตัวแปรเดียวระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	122

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย	6
2 การดำเนินการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้.....	13
3 การแสดงรูปแบบการวิจัยและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน	15
4 การแสดงรูปแบบทั่วไปของการออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน.....	16
5 การแสดงรูปแบบการวิจัยและพัฒนาที่มีการปรับใช้โดยทั่วไป	17
6 แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	79